

Elemzés a 2010-es kormányváltást követő egyeb AB döntések sorsáról

A kutatás módszertana

A kutatás során az Alkotmánybíróság 2010. június 1-je után meghozott azon, a Magyar Közlönyben közzétett határozatai kerültek vizsgálat alá, melyekben a testület törvény, Korm. rendelet vagy miniszteri rendelet valamely rendelkezését megsemmisítette, illetve megfelelő szabályozás hiányában a jogalkotó mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet idézett elő.

A kutatás vizsgálta az alkotmánybírósági döntések érdemi megállapításait és az azokra adott jogalkotói válaszokat, melyeket az alábbi három kategóriába sorolt:

- a jogalkotó elfogadta a határozatban foglaltakat annak megfelelő tartalommal pótolta a megsemmisített rendelkezéseket illetve eleget tett a mulasztás kapcsán megállapított jogalkotási kötelezettségének;
- a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és nem alkotott új (az Alkotmánybíróság döntésével ellentétes tartalmú) rendelkezéseket a megsemmisítettek helyett;
- a jogalkotó – részben vagy egészben – nem fogadta el a határozatban foglaltakat és azokkal ellentétes tartalmú rendelkezéseket alkotott, illetve nem tett eleget a mulasztás kapcsán megállapított jogalkotási kötelezettségének.

Az egyes döntések tartalma és továbbélése

1. 88/2010. (VI. 2.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság a köztársasági elnöknek az Országgyűlés által elfogadott, de még ki nem hirdetett törvény rendelkezése alkotmányellenességének előzetes vizsgálatára benyújtott indítványa alapján a szövetkezetekről szóló 2006. évi V. törvény módosításáról szóló törvény alkotmányellenességét állapította meg.

A törvény az iskolaszövetkezetek tagjai foglalkoztatása tekintetében kívánt különös szabályokat bevezetni. Az Országgyűlés 2010. február 22-i ülésnapján elfogadott törvény záró rendelkezései szerint 2010. január 1-jén lépett volna hatályba, így a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközött.

Az Alkotmánybíróság a megsemmisített rendelkezéseket tartalmilag nem vizsgálta, azok jórészt változatlan formában a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény XVII. fejezetében kerültek szabályozásra.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és annak megfelelően pótolta a megsemmisített rendelkezéseket

2. 103/2010. (VI. 10.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság a köztársasági elnöknek az Országgyűlés által elfogadott, de még ki nem hirdetett törvény alkotmányellenessége előzetes vizsgálatára benyújtott indítványa alapján a magánnyugdíjról és intézményeiről szóló, az Országgyűlés 2009. december 14-ei ülésnapján elfogadott törvény 30. § (1) bekezdése alkotmányellenességét állapította meg.

A törvény 30. § (1) bekezdése az egyösszegű szolgáltatás igénybevételének lehetőségét a korábbi szabályozással [a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény (a továbbiakban: Mpt.) 28. § (1) bekezdés *b*) pontjával] szemben – miszerint ezt az a pénztártag kérhette, akinek a különböző pénztárakban eltöltött és összeszámított tagsági jogviszonya nem haladja meg a 180 hónapot – arra az esetre korlátozza, ha az életre szóló járadék mértéke nem éri el az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 5%-át.

Az Alkotmánybíróság értékelése szerint a törvény támadott rendelkezése anélkül hiúsította meg az egyösszegű felvétel választására vonatkozó jogszabályi váromány bekövetkezését, hogy annak alkotmányos indoka lenne.

Jelenleg is hatályban van az Mpt. 28. § (1) bekezdés *b*) pontjának eredeti rendelkezése.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és nem alkotott új rendelkezéseket a megsemmisítettek helyett

3. 104/2010. (VI. 10.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 96. § (1) bekezdését 2010. december 31. napjával megsemmisítette.

Az érintett rendelkezések szerint a tanú, illetőleg az érdekében eljáró ügyvéd kérelmére vagy hivatalból elrendelhető, hogy a tanú személyi adatait – a nevéen kívül – az iratok között elkülönítve, zártan kezeljék. Kivételesen indokolt esetben a tanú nevének zárt kezelése is elrendelhető. Ezekben az esetekben a tanú zártan kezelt adatait csak az ügyben eljáró bíróság, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság tekintheti meg.

Az Alkotmánybíróság értékelése szerint a tanúzási, illetve megjelenési kötelezettség alól egyébként nem mentesülő személynek (aki kívülálló vagy a bűncselekmény sértettje) a tanúvédelmi rendszeren belül érvényesülő információs önrendelkezési joga körébe tartozik, hogy az adatok zárt kezelését kérje. Ezzel szemben nincs olyan alkotmányos indok vagy cél, amely miatt a nyomozó hatóságot, az ügyészt, valamint a bíróságot fel kell arra jogosítani, hogy – vizsgálva a tanú fenyegetettségének objektív alapjait és mérlegelve a teljesíthetőséget – a kérelmet megtagadhasa.

Az egyes eljárási és az igazságszolgáltatást érintő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi LXXXIX. törvény 5. §-a – némileg megváltoztatva a megsemmisített rendelkezéseket – újra megállapította a Be. 96. §-ának (1) bekezdését. E szerint a bíróság, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság hivatalból elrendelheti, illetve a tanú, vagy az érdekében eljáró ügyvéd kérelmére elrendeli, hogy a tanú személyi adatait az iratok között elkülönítve, zártan kezeljék. Ezekben az esetekben a tanú zártan kezelt adatait csak az ügyben eljáró bíróság, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság tekintheti meg. Ha az e törvényben meghatározott feladata másként nem teljesíthető, a bíróság, az ügyész, valamint a nyomozó hatóság a tanú egyes a feladat ellátásához szükséges személyi adata zárt kezelését mellőzi.

Az utolsó mondatot a 166/2011. (XII. 20.) AB határozat megsemmisítette.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó – az utóbbi AB határozatot követően – elfogadta az AB határozatában foglaltakat és annak megfelelően pótolta a megsemmisített rendelkezéseket.

4. 114/2010. (VI. 30.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság 2010. szeptember 30-i hatállyal megsemmisítette a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 72. § (4) bekezdés második mondatát.

Az érintett rendelkezés szerint azon ideiglenes hatályú elhelyezést elrendelő határozattal szemben, amelyben a szülő gondozási, nevelési joga szüneteltetését állapítják meg, nem volt helye jogorvoslatnak.

Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint az ideiglenes hatályú elhelyezés minden érintett, mind a gyermek, mind a szülő családjogi helyzetét lényegesen befolyásolja, rájuk nézve drasztikus beavatkozást jelent, hiszen a szülő a gyermek neveléséből, gondozásából ezalatt az idő alatt teljes mértékben ki van zárva. Az ideiglenes hatályú elhelyezés tehát nem „végleges” döntés, mindazonáltal jelentős mértékben, tartósan korlátoz alapvető jogokat, így alkotmányjogi szempontból az érdemi döntéssel esik egy tekintet alá; így a jogorvoslat lehetősége nem vonható el azoktól, akiknek a döntés jogát vagy jogos érdekét sérti.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és nem alkotott új rendelkezéseket a megsemmisítettek helyett

5. 123/2010. (VII. 8.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság hivatalból eljárva megállapította, hogy az Országgyűlés a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvényben (a továbbiakban: Cstv.) az anyasági támogatás szabályozásakor az állampolgárság szerinti megkülönböztetést eredményező mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet idézett elő, mert nem szabályozta azonos feltételek szerint az anyákat megillető jogosultságot. Az Alkotmánybíróság felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotási feladatának 2010. december 31-ig tegyen eleget.

Az Alkotmánybíróság érvelése szerint ha az anya törvényesen tartózkodik Magyarországon, de nem tartozik a Cstv. Személyi hatálya alá (mert pl. EGT-n kívüli állampolgár), nem kap anyasági támogatást, hiába teljesítette a Cstv. Által az anyasági támogatás esetében

meghatározott feltételt. A szabályozás azzal, hogy az ilyen esetekben nem ismeri el az anya anyasági támogatásra való jogosultságát, ésszerű indok nélkül tesz különbséget összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között; az ésszerű indok nélküli különbségtétel pedig alkotmányellenességhez vezet.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és pótolta mulasztását. (A Cstv. hatályos 29. § (3) bekezdése szerint az anyasági támogatásra vonatkozó rendelkezések hatálya kiterjed arra az anyasági támogatás igénylésének időpontjában a Magyarország területén jogszerűen tartózkodó nőre is, aki a terhessége alatt legalább négy alkalommal – koraszülés esetén legalább egyszer – Magyarország területén terhesgondozáson vett részt.)

6. 138/2010. (VII. 8.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Egyetemes Elektronikus Hírközlési Támogatási Kassza működésére, felügyeletére, felhasználására, megszüntetésére és forrásaira vonatkozó részletes szabályokról szóló 134/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet 2. § (3) bekezdése alkotmányellenes, ezért azt 2010. december 31. napjával megsemmisítette.

Az érintett rendelkezés szerint „amennyiben az egyetemes elektronikus hírközlési szerződés bármilyen okból úgy szűnik meg, hogy az egyetemes elektronikus hírközlési szolgáltatások új vagy módosított egyetemes elektronikus hírközlési szerződés alapján nem biztosítottak, az egyetemes elektronikus hírközlési szerződés megszűnésekor kötelezett egyetemes szolgáltató az új szerződés létrejöttéig, legfeljebb azonban egy évig köteles az egyetemes szolgáltatókat a szerződés szerinti változatlan feltételekkel biztosítani. Az egyetemes szolgáltatások nettó elkerülhető költségét a szerződés megszűnésekor hatályos jogszabályok szerint kell biztosítani a Kasszából.”

Az Alkotmánybíróság érvelése alapján a jogalkotó a felhatalmazó rendelkezés kereteit túllépte, amikor a támadott jogszabályi rendelkezést megalkotta. Ezen túlmenően ellentétes az érintett rendelkezés az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvénnyel (a továbbiakban: Eht.), mely szerint a határozott időre kötött szerződés lejártát követően a szerződés megszűnik, így az ajánlatkérést, a kijelölést és a szerződéskötési eljárást a szolgáltatókkal ismételtelen le kell folytatni. Az ettől való eltérésre az Eht. nem ad lehetőséget, a támadott rendelkezés viszont eltérő szabályozást tartalmaz, amikor a határozott idejű szerződés lejártát követően a szolgáltatókat további legfeljebb egy évig a szerződéses kötelezettségek teljesítésére rendeletben kötelezi.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és nem alkotott új rendelkezéseket a megsemmisítettek helyett

7. 142/2010. (VII. 14.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az egységes mezőgazdasági támogatási rendszer bevezetéséről és működtetéséről szóló, az Országgyűlés 2008. október 20-i ülésnapján elfogadott törvény 15. § (3) bekezdés a) pontja alkotmányellenes.

Az Alkotmánybíróság értékelése szerint a közösségi agrártámogatás igénybevételére jogosító, a termelőket és nem a tulajdonosokat megillető önálló vagyoni értékű jog első kiosztásának egyik konkrét szabálya sérti a jogbiztonságot: a törvény múltbeli időponthoz, a 2006-os támogatási év adataihoz köti az új támogatási jogosultság egy részét.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és nem alkotott új rendelkezéseket a megsemmisítettek helyett (az egységes mezőgazdasági támogatási rendszer bevezetéséről és működtetéséről szóló törvény nem lépett hatályba)

8. 144/2010. (VII. 14.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapította, hogy alkotmányellenes helyzet jött létre azáltal, hogy az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) nem tartalmaz szabályt arról, hogy a fővárosban az ingatlan tulajdonosa mely önkormányzattal szemben érvényesítheti az Étv. 30. § (4) bekezdésében szabályozott igényét. Ezért felhívta az Országgyűlést arra, hogy jogalkotási kötelezettségének 2010. december 31-ig tegyen eleget.

Az Alkotmánybíróság érvelése szerint a szabályozás hiányossága kiszámíthatatlanná teszi a jogintézmény működését a fővárosban, bizonytalan jogi helyzetet eredményez, mind az érintett önkormányzatok, mind a jogalkalmazó, mind az ingatlantulajdonos számára. A tulajdonhoz való jog védelmét szolgáló alanyi jog érvényesítését jelentősen megnehezíti az, hogy az Étv. szabályai alapján vitatható a kötelezettség címzettje. A szabályozás hiányossága a gyakorlatban az ingatlan megvételeire irányuló követelés eredménytelenségét eredményezi, és kisajátítási eljárásban is csak hosszas jogviták eredményeként juthat hozzá a tulajdonos az őt megillető teljes kártalanításhoz.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és pótolta mulasztását [a hatályos Étv. 30. § (10) bekezdése szerint a fővárosban a tulajdonos a (4) bekezdés szerinti igényét – választása szerint – a fővárosi vagy kerületi önkormányzatnál terjesztheti elő.]

9. 170/2010. (IX. 23.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 54. § (1) bekezdésének a „korábbi házasságból, élettársi együttélésből származó” szövegrésze alkotmányellenes, ezért azt a határozat közzétételének napjával megsemmisítette.

Az érintett rendelkezés szerint „árvaellátásra az a gyermek jogosult – ideértve a házasságban vagy az élettársi közösségben együtt élők egy háztartásban közösen nevelt, korábbi házasságból, élettársi együttélésből származó gyermeket is –, akinek szülője haláláig az öregségi, illetve rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt megszerezte, vagy öregségi, illetve rokkantsági nyugdíjasként halt meg.”

Az Alkotmánybíróság indokolásában kiemelte, hogy más jogszabály a jogosultságok szempontjából a nevelt gyermekek között nem tesz különbséget, és azonosan kezeli a nevelt gyermeket a vérszerinti és örökbefogadott gyermekkel, ezért a Tny. önkényesen, ésszerű

indok nélkül tesz különbséget a nevelt gyermekek között kizárólag a szülővel fennálló rokoni kapcsolatukat megalapozó tények szerint, amely a diszkrimináció tilalmát sérti.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és nem alkotott új rendelkezéseket a megsemmisítettek helyett

10. 183/2010. (X. 28.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság a köztársasági elnöknek az Országgyűlés által elfogadott, de még ki nem hirdetett törvény alkotmányellenességének előzetes vizsgálatára benyújtott indítványa alapján megállapította, hogy „a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény módosításáról” szóló, az Országgyűlés által 2010. július 5-én elfogadott törvény 2. § (1) bekezdésének második mondata alkotmányellenes.

Az érintett rendelkezés szerint a GVH elnökének és elnökhelyetteseinek jogviszonya megszüntetésére vonatkozó új szabályokat a hatálybalépésekor érvényben levő kinevezésekre is alkalmazni kell.

Az Alkotmánybíróság érvelése szerint az a törvényi szabályozás, amely a GVH-t a versenyszabadság védelmében megillető hatáskörök gyakorlóinak – a GVH elnökének, elnökhelyetteseinek, valamint a Versenytanács tagjainak – a megbízatását elszakítja a kormányzati ciklusváltásoktól, és megbízatásuk időtartamát 6 évben állapítja meg, egyik eleme a GVH autonómiáját védő garanciarendszernek, ezért a GVH jogállására és rendeltetésére tekintettel a vezetői megbízatások időtartamának összehangolása érdekében megállapított új megbízatás-megszűnési jogcím nem elegendő indok arra, hogy azt a törvényhozó a hivatalban lévő elnökhelyettesek megbízatására visszaható hatállyal kiterjessze, és ezáltal megbízatási idejüket lerövidítse.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és nem alkotott új rendelkezéseket a megsemmisítettek helyett.

11. 184/2010. (X. 28.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az „egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról” szóló 2010. évi XC. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 8-12. §-a és 133. §-a alkotmányellenes, ezért ezeket a rendelkezéseket a hatálybalépésükre – 2010. október 1-jére – visszaható hatállyal megsemmisítette.

Az Alkotmány 2010. augusztus 11-i, az Alkotmány 70/I. §-ára vonatkozó módosítása lehetővé tette, hogy ennek az adóévnek a kezdetére kiterjedő hatállyal, vagyis akár visszahatóan is, vezessenek be külön mértékű adókötelezettséget, a jó erkölcsbe ütköző módon juttatott jövedelmeket illetően.

A Módtv.-nek az általánosan, a jogviszony megszűnésével összefüggésben kifizetett valamennyi jövedelemre vonatkozó, visszaható hatályú különadót előíró rendelkezései a más törvények alapján megszerzett bevételnek az adóalapba tartozó részét az adóalany magán-személytől csaknem teljes egészében elvonják, a kifizetőt pedig további adó megfizetésére kötelezik. Ezzel a törvényhozó az Alkotmány 70/I. § (2) bekezdése hatálya alá vont olyan,

törvényben biztosított, alanyi jogon járó juttatásokat, amelyek meghatározott összeghatár feletti. Valamely juttatásnak az adójogszabályokkal történő aránytalan elvonását az jellemzi, hogy az adó lényegében lehetetlenné teszi, hogy az adóalany éljen a juttatásból eredő jogaival, illetve hozzájusson a jogosultságából eredő juttatáshoz, illetve annak lényeges részéhez.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó az Alkotmánybíróság jogköreit szűkítette, továbbá ismét megalkotta a vitatott szabályokat – ennek sorsáról ld. 37/2011. (V. 10.) AB határozatot

12. 192/2010. (XI. 18.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára és mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványok tárgyában megállapította, hogy a jogalkotó az Alkotmány 57. § (5) bekezdését sértő, mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet követett el azzal, hogy a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászati segédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló 2006. évi XCVIII. törvény (a továbbiakban: Gyftv.) 20. §-ában nem biztosította, hogy a védett iratoknak az eljárás részévé válása esetében az irat birtokosa jogorvoslati joggal élhessen az irat védettségét illetően. Az Alkotmánybíróság ezért felhívta az Országgyűlést, hogy jogalkotási kötelezettségének 2011. június 30-ig tegyen eleget.

Az Alkotmánybíróság megállapította: a vizsgált jogszabályi helyzetben, a külön jogorvoslat biztosításának hiánya miatt előfordulhat, hogy a védett irat természete – amennyiben az irat védett volta az ügy szempontjából nem érdemi kérdés – a bírósági eljárásban már nem lesz felülvizsgálható, illetve amennyiben a bíróság mégis vizsgálat tárgyává teszi ezt, addigra a védett irat tartalma már a hatóság számára ismertté vált. Ebben az esetben pedig maga a legal privilege veszti értelmét, hiszen – a jogalkotó szándékával ellentétben – éppen olyan adatokra alapozhatja a hatóság a döntését (vagy akár olyan adatok kerülhetnek nyilvánosságra), melyek nyilvánosságra kerülésének megakadályozásához az irat birtokosának nyomós (magán, üzleti, gazdasági) érdeke fűződik.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és pótolta mulasztását (a Gyft. 20. § (6) bekezdésével).

13. 193/2010. (XII. 8.) AB határozat

1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az országgyűlési képviselők választásáról szóló 1989. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Vjt.) 50. § (2) bekezdése és a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 152. §-a alkotmányellenes, ezért azt megsemmisítette.

2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az országgyűlési egyéni és területi választókerületek megállapításáról szóló 2/1990. (I. 11.) MT rendelet (a továbbiakban: Vr.) alkotmányellenes, ezért azt 2011. december 31-ével megsemmisítette.

A Vjt. és a Ve. felhatalmazást adott a Minisztertanácsnak, illetve a Kormánynak, hogy az egyéni és a területi választókerületek sorszámát, székhelyét és területét megállapítsa.

Mivel az egyes választókerületek területének körülírása (a Vr. melléklete) az egyéni jelöltekre leadható szavazatok súlyára gyakorolt meghatározó befolyásán keresztül, az alapvető jog tartalmára is kiható összefüggésben áll a választójoggal, ezért az erre vonatkozó szabályozásra nem elegendő a végrehajtó hatalom által kibocsátott rendeleti szint.

Az Alkotmánybíróság nemcsak a Vr. alkotmányellenességét állapította meg, hanem a rendeleti szabályozásra felhatalmazást adó Vjt. 50. § (2) bekezdését és a Ve. 152. §-át is. E törvényi rendelkezések ugyanis az Alkotmányban foglalt alapvető jog tartalmának rendeleti szintű szabályozására adnak felhatalmazást, mely ellentétes az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében foglaltakkal.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és annak megfelelően pótolta a megsemmisített rendelkezéseket (a megyékben és a fővárosban az egyéni választókerületek számát az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvény 1. számú melléklete, sorszámát, székhelyét és területi beosztását a 2. számú melléklete tartalmazza)

14. 194/2010. (XII. 17.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára, valamint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány tárgyában megállapította, hogy a Kormány mulasztásban megnyilvánuló alkotmánysértést követett el azzal, hogy nem határozta meg a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetségének a lakáscélú állami támogatásokról szóló 12/2001. (I. 31.) Korm. rendelet 9. § (5) bekezdésén és 10. §-án alapuló eljárásának szabályait, és annak döntésével szemben nem teremtette meg az érintettek számára a jogorvoslat lehetőségét. Az Alkotmánybíróság felhívta a Kormányt, hogy jogalkotói feladatának 2011. március 31-ig tegyen eleget.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és pótolta mulasztását (a hatályos szöveg szerint az akadálymentesítési támogatásra való jogosultság elbírálását a hitelintézet végzi, melynek során figyelembe veszi MEOSZ álláspontját, de ahhoz nincs kötve)

15. 1/2011. (I. 14.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a prostituáltak részére kiadandó orvosi igazolásról szóló 41/1999. (IX. 8.) EüM rendelet Melléklete nemzetközi szerződésbe ütközik, ezért azt 2011. december 31-i hatállyal megsemmisítette.

EREDMÉNY: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és annak megfelelően pótolta a megsemmisített rendelkezéseket (a rendelet már nincs hatályban, a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet 5. melléklettel egészült ki, mely nem tartalmazza a prostituált kifejezést)

16. 8/2011. (II. 18.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII. törvény 8. § (1) bekezdése, 61. §-ának (1) bekezdése és 62. §-ának (1) bekezdése alkotmányellenes, ezért azokat megsemmisítette.

Az érintett rendelkezések a kormánytisztviselői jogviszony munkáltató által indokolás nélküli megszüntetését tették lehetővé.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a munkáltatói jogkör gyakorlója számára a Ktjt. 8. § (1) bekezdésében biztosított minden törvényi korlátozás nélküli szabad döntési jogkör sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiság elvét, a 70/B. § (1) bekezdésében szabályozott munkához való jogot, a 70. § (6) bekezdésében szabályozott közhivatal viseléséhez való jogot, az 57. § (1) bekezdésében szabályozott bírósághoz fordulás jogát, és az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében szabályozott emberi méltósághoz való jogot. Megállapította továbbá, hogy a Ktjt. 61. § (1) bekezdése és 62. § (1) bekezdése sérti az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében szabályozott jogegyenlőség követelményét, a hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközik.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és nem alkotott új rendelkezéseket a megsemmisítettek helyett

17. 10/2011. (III. 9.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenes helyzetet idézett elő azáltal, hogy nem alkotta meg azokat a különös törvényi rendelkezéseket, amelyek alapján az ügyész törvényességi felügyeletet gyakorolhat az egyesületek felett. Az Alkotmánybíróság felhívta az Országgyűlést, hogy jogalkotói kötelezettségének 2011. december 31-ig tegyen eleget.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és pótolta mulasztását

18. 11/2011. (III. 9.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 57/B. § (1) és (2) bekezdései alkotmányellenesek, ezért azokat 2011. május 31. napjával megsemmisítette.

Az érintett rendelkezések a magasabb vezető beosztású közalkalmazottak eltérő szabadságozási szabályait állapították meg.

Az Alkotmánybíróság megállapította, nincs ésszerű indoka annak, hogy a magasabb vezető, illetve vezető állású közalkalmazottak rendes szabadsága (amely a munkavégzés alatt elhasználódott fizikai, illetve szellemi energia pótlását szolgálja) miért csak bizonyos esetekben tükrözi a fentiekben említett, a rendes besorolású közalkalmazotti munkakörökéhez képest – a fokozottabb munkateher pótlásaként – nagyobb mértékű szabadságot.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és nem alkotott új rendelkezéseket a megsemmisítettek helyett

19. 12/2011. (III. 23.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 94. § (2) bekezdés *b)* pontjának alkalmazásáról szóló 177/2009. (XII. 28.) FVM rendelet 1. § *d)* pontja alkotmányellenes, ezért azt a jelen határozat közzététele napjával megsemmisítette.

Az érintett rendelkezés szerint pénzbírsággal volt sújtható, ha a földhasználó a jogszabályban meghatározott határidőben nem jelentette a földhasználati jogosultságát a földhasználati nyilvántartásba.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az FVMr. 1. § *d)* pontja – mivel a Ket. 94. § (2) bekezdés *b)* pontjában megjelölt valamely kiemelkedően fontos érdekre tekintet nélkül zárja ki a megelőző felhívás alkalmazását – ellentétes az Alkotmánynak a jogforrási hierarchiát tartalmazó 37. § (3) bekezdésével.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és nem alkotott új rendelkezéseket a megsemmisítettek helyett

20. 29/2011. (IV. 7.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvénynek – a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény módosításáról rendelkező 2010. évi CLXXIV. törvény 1. §-ával megállapított – 17. § (1) bekezdése alkotmányellenes, ezért azt megsemmisítette.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és nem alkotott új rendelkezéseket a megsemmisítettek helyett

21. 37/2011. (V. 10.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok tárgyában megállapította, hogy az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló 2010. évi XC. törvény módosításáról szóló 2010. évi CXXIV. törvény 2. § (1) bekezdésének a „ ..., rendelkezéseit a 2005. január 1. napját követően megszerzett jövedelmekre kell alkalmazni” szövegrésze alkotmányellenes, ezért azt a hatálybalépésére – 2010. december 30. napjára – visszaható hatállyal megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság értékelése szerint bevállással lezárt adóévre szóló adókötelezettségnek az adóalanyokra hátrányos megváltoztatása azt jelenti, hogy a súlyosabb kötelezettség teljesítése az adóalanyok számára nemcsak a jövedelmét, hanem a vagyonát, jogszerűen szerzett tulajdonát, vagyis cselekvési autonómiája anyagi alapját is megterheli. Ebben az esetben a természetes személy jelentős mértékű állami beavatkozás vétlen áldozatává válik, és ezért méltóságában teljes joggal sértve érezheti magát.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és nem alkotott új rendelkezéseket a megsemmisítettek helyett

22. 38/2011. (V. 12.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság hivatalból eljárva megállapítja, hogy a jogalkotó mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet idézett elő azzal, hogy a hadigondozásról szóló 1994. évi XLV. törvény 11. § (2) bekezdésében a hadirokkantak havi rendszeres járadékának emelésekor az V. járadékosztályba tartozókat nem kezelte azonos méltóságú személyekként az I-IV. járadékosztályba tartozókkal.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és annak megfelelően pótolta a megsemmisített rendelkezéseket

23. 39/2011. (V. 31.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet valósított meg azáltal, hogy nem teremtette meg a cselekvőképtelen nagykorú személyek munka- vagy egyéb jogviszonyon alapuló foglalkoztatásának törvényi feltételeit és garanciáit. Az Alkotmánybíróság ezért felhívta az Országgyűlést, hogy jogalkotási feladatának 2011. december 31-ig tegyen eleget.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és pótolta mulasztását

24. 40/2011. (V. 31.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – megállapította, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet idézett elő azáltal, hogy a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 23. § (1) bekezdés d pontjában nem szabályozta azonos feltételek szerint a személyiség egészét érintő fejlődés átható zavarában szenvedő betegek támogatásra jogosultságát. Az Alkotmánybíróság felhívta az Országgyűlést, hogy jogalkotói kötelezettségének 2011. szeptember 30-ig tegyen eleget.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdését sértő, mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség azért áll fenn, mert a jogalkotó nem szabályozta azonos feltételek szerint a személyiségfejlődés átható zavarában szenvedő, súlyos vagy közepes súlyos állapotú betegeket megillető jogosultságot, így hátrányosan megkülönbözteti a fogyatékosok közül azokat, akiknél a betegség diagnosztizálása más módszerrel történik.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és pótolta mulasztását (a Fot. 23. § (1) bekezdés h) pontja beiktatásával)

25. 83/2011. (XI. 10.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet idézett elő azzal, hogy nem szabályozta a 2010. január 1-je előtt felszámolás alá került biztosítóval kötött kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződésen alapuló kártérítési igényeknek a kockázatközösség elvén alapuló érvényesíthetőségét. Az

Alkotmánybíróság felhívta az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának 2012. június 30-ig tegyen eleget.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és pótolta mulasztását (a MÁV Általános Biztosító Egyesülettel kötött kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződéseken alapuló kártérítési igények érvényesítésével kapcsolatos szabályokról szóló 2012. évi CLXII. törvény megalkotásával)¹

26. 94/2011. (XI. 17.) AB határozat¹

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alkotmány 2. § (1) bekezdését, valamint 13. § (1) bekezdését sértő alkotmányellenes helyzet keletkezett azáltal, hogy a törvényhozó nem teremtette meg a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról, és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvényben előírt tulajdoni korlátozásokkal összefüggésben a tulajdonhoz való jog védelmének garanciáit, nem alkotta meg a kártalanítási igények érvényesítésének speciális szabályait. Az Alkotmánybíróság felhívta az Országgyűlést, hogy szabályozási kötelezettségének 2012. április 30-ig tegyen eleget.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó nem pótolta a mulasztást

27. 164/2011. (XII. 20.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok tárgyában megállapította, hogy a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi C. törvény közzogi érvénytelenség miatt alkotmányellenes, ezért azt megsemmisítette.

A megsemmisítés indoka az volt, hogy az egységes javaslatához benyújtott záró módosító javaslat koncepcionális változásokat tartalmazott.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és annak megfelelően pótolta a megsemmisített rendelkezéseket

28. 165/2011. (XII. 20.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény, valamint a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény számos rendelkezését megsemmisítette. Megállapította továbbá, hogy mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenes helyzet keletkezett azzal, hogy az Országgyűlés nem teremtette meg azokat az eljárási garanciákat a jogrendben, amelyek a hatósági eljárásokban lehetővé teszik az információforrások védelméhez való jog gyakorlását, valamint nem szabályozta kielégítően a médiatartalom-szolgáltatók adatszolgáltatási kötele-

---

¹ Az Alkotmánybíróság honlapján ugyanakkor továbbra is a teljesítetlen jogalkotói mulasztásként szerepel – bár a lista 2012. július 1. óta nem frissült. Ld. <http://www.mkab.hu/kozerdeku-adatok/mulasztasok>, lekérdezés időpontja: 2013. június 26.

zettségét az információforrások és az ügyvédi titok védelmével kapcsolatosan. Az Alkotmánybíróság felhívta az Országgyűlést, hogy jogalkotói kötelezettségének 2012. május 31. napjáig tegyen eleget.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és annak megfelelően pótolta a megsemmisített rendelkezéseket

29. 166/2011. (XII. 20.) AB határozat

Az AB határozat az egyes eljárási és az igazságszolgáltatást érintő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi LXXXIX. törvénnyel módosított, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény számos rendelkezését megsemmisítette.

A módosító törvény és így az AB határozat fő motívumát is a legfőbb ügyész ügyáthelyezési joga képezte, továbbá az a lehetőség, mely szerint ha a törvényben meghatározott feladatok másként nem teljesíthető, a bíróság, az ügyész, valamint a nyomozó hatóság a tanú egyes a feladat ellátásához szükséges személyi adata zárt kezelését mellőzi.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és nem alkotott új rendelkezéseket a megsemmisítettek helyett

30. 174/2011. (XII. 29.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok tárgyában megállapította, hogy az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény 22. § (4) bekezdése alkotmányellenes, ezért azt megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az egészségügyi ellátás tervezésének, szervezésének elősegítése, mint adatkezelési cél nem teszi elengedhetetlenül szükségessé a személyazonosító adatok kezelését. Az egészségügyi ellátás szervezésének, tervezésének elősegítése általánosságban ugyanis anonimizált egészségügyi adatok segítségével is biztosítható. Különösen nem indokolt az adatkezelés ilyen formában történő előírása arra tekintettel, hogy az a jogi intézményrendszer, amely az Eüvt. 22. § (4) bekezdésében meghatározott adattovábbítás jogalkotói indoka lett volna, nevezetesen az irányított betegellátási rendszerrel összefüggésben az ellátásszervezővel kapcsolatos ellenőrzési tevékenység biztosítása a társadalombiztosítási igazgatási szerv számára, megszűnt. Így az Eüvt. 22. § (4) bekezdése a hatályos jogi szabályozási rendszerben valójában pontosan meg nem határozható tartalmú célból készlethez jutó adatkezelést tesz lehetővé az egészségbiztosítási szerv számára. Ez az Alkotmánybíróság a fentiekben kifejtett gyakorlata értelmében sérti az Alkotmány 59. § (1) bekezdését, erre tekintettel az Alkotmánybíróság megsemmisítette az Eüvt. 22. § (4) bekezdését.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és nem alkotott új rendelkezéseket a megsemmisítettek helyett

31. 175/2011. (XII. 29.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában megállapította, hogy a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény 45. §-a alkotmányellenes, ezért azt megsemmisítette.

A Ve. 45. §-a azáltal, hogy a választási kampány során a választópolgárok személyes adatainak a jelöltek, jelölő szervezetek általi kezelését lehetővé teszi anélkül, hogy az érintett jogosult lenne megtiltani a róla nyilvántartott adatok kiadását, az információs önrendelkezési jognak olyan korlátozását eredményezi, amelyet alkotmányos érték védelme nem tesz szükségessé, ezért alkotmányellenes.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és annak megfelelően pótolta a megsemmisített rendelkezéseket (a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény 89. §-a értelmében a választópolgár jogosult megtiltani, hogy a választási szervek a róla nyilvántartott adatokat a jelölt vagy jelölő szervezet részére kiadják. A kérelemben a választópolgár a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvény szerinti, az adatainak szolgáltatását korlátozó vagy tiltó nyilatkozatot is tehet)

32. 177/2011. (XII. 29.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogalkotó mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenes helyzetet idézett elő azáltal, hogy a hallgatói hitelrendszerről és a Diákhitel Központtról szóló 86/2006. (IV. 12.) Korm. rendelet 16. § (2) bekezdés *b)* pontjában nem szabályozta azonos feltételek szerint a rokkantnak a törlesztési kötelezettség szüneteltetésére való jogosultságát. Az Alkotmánybíróság felhívta a Kormányt, hogy jogalkotói feladatának 2012. március 31-ig tegyen eleget.

A jogalkotó nem szabályozta azonos feltételek szerint a munkaképességüket legalább 67 százalékos mértékben elvesztő, így kereső tevékenység folytatására képtelen személyeket megillető jogosultságot, ezzel hátrányosan megkülönböztette az azonos fokban rokkantak közül azokat, akiknél a nyugdíj- vagy járadékszolgáltatás megállapításának a rokkantság fókán felül előírt egyéb feltételei hiányoznak.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és pótolta mulasztását (a hallgatói hitelrendszerről szóló 1/2012. (I. 20.) Korm. rendelet szerint a rehabilitációs ellátásra, rokkantsági ellátásra, rokkantsági járadékra, rehabilitációs járadékra jogosultság egyaránt jogosultak a törlesztési kötelezettség szüneteltetésére)

33. 25/2012. (V. 18.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megsemmisítette az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2006. évi LXV. törvény 1. § (6) bekezdését.

Az Alkotmánybíróság értékelése szerint a megsemmisített rendelkezés az államháztartáson kívüli alapítóknak a magánjog körébe tartozó alapítvány létrehozásakor szerzett, az állami

alapítóéval teljes körűen megegyező, egyenlő alapítói jogát vonja el egy – meg sem indokolt – törvényhozói aktussal.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és annak megfelelően pótolta a megsemmisített rendelkezéseket (az állami alapító kérelme helyett az alapítók kérelme szükséges a megszüntetéshez)

34. 32/2012. (VII. 4.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a magyar állami ösztöndíjas és magyar állami részösztöndíjas hallgatókkal kötendő hallgatói szerződésekről szóló 2/2012. (I. 20.) Korm. rendelet alkotmányellenes, azért azt megsemmisíti, ennek folytán a rendelet 2012. augusztus elsején nem lépett hatályba. Megsemmisítésre került továbbá a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (a továbbiakban: Nftv.) rendeleti szintű jogalkotásra utaló több rendelkezése is.

Az Alkotmánybíróság értékelése szerint az Alaptörvény XI. cikk (2) bekezdése alapján az oktatásban részesülők anyagi támogatásával összefüggő szabályokat törvényi szinten szükséges megalkotni.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és annak megfelelően pótolta a megsemmisített rendelkezéseket (az Nftv. kiegészült a hallgatói szerződésekre vonatkozó rendelkezésekkel)

35. 33/2012. (VII. 17.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 90. § *ha*) pontja, valamint 230. §-a alaptörvény-ellenes, ezért azt hatályba lépésének napjára visszaható hatállyal – 2012. január 1. napjával – megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróság értékelése szerint a bírák szolgálati viszonya felső korhatárának mértékét az alkotmányozó, vagy ennek hiányában sarkalatos törvény viszonylag szabadon állapíthatja meg. Az Alaptörvényből konkrét életkor nem vezethető le; az azonban igen, hogy új korhatár bevezetésének, ha ez a felső korhatár csökkentését, és nem a korábbi korhatár megemelését jelenti, csak fokozatosan, kellő átmeneti idő alatt, a bíró elmozdíthatatlansága elvének sérelme nélkül lehet helye.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és annak megfelelően pótolta a megsemmisített rendelkezéseket (A Bjt. 90. § ha) pont szerint fel kell menteni a bírót, ha betölti az Alaptörvény 26. cikk (2) bekezdése szerinti általános öregségi nyugdíjkorhatárt)

36. 38/2012. (XI. 14.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 186. §-a, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 51. § (4) bekezdése, valamint 143. § (4) bekezdésének e) pontja a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 94/B. § (1)–(3) bekezdéseiben a „vagy önkormányzati rendelet” szövegrész alkotmányellenes, ezért azokat megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint sem a hajléktalanoknak a közterületekről való eltávolítása, sem a szociális ellátások igénybevételére való ösztönzése nem tekinthető olyan legitim, alkotmányos indoknak, amely a hajléktalanok közterületen élésének szabálysértésé nyilvánítását megalapozná. Ezen túlmenően az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a vizsgált tényállás hiányosságai, ellentmondásai olyan súlyos, a normavilágossággal összefüggő problémákat jelentenek, amelyek jogalkalmazói jogértelmezéssel nem oldhatók fel, így az nem felel meg a jogállamiság követelményeinek. A helyi önkormányzatok anélkül kaptak felhatalmazást a tiltott közösségellenes magatartások meghatározására, hogy a jogalkotó hatáskör terjedelmét, annak kereteit a törvény szabályozná.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és annak megfelelően az Alaptörvény negyedik módosításával megállapította XXII. cikk (3) bekezdését, mely szerint törvény vagy helyi önkormányzat rendelete a közrend, a közbiztonság, a közegészség és a kulturális értékek védelme érdekében, a közterület meghatározott részére vonatkozóan jogellenessé minősítheti az életvitelszerűen megvalósuló közterületi tartózkodást.

Az Országgyűlés előtt van a T/10749. számon benyújtott, a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvénynek az Alaptörvény negyedik módosításával összefüggő módosításáról szóló törvényjavaslat, mely az Alaptörvénynek megfelelően bevezetné az életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértése elnevezésű szabálysértést, továbbá felhatalmazást adna a helyi önkormányzatoknak, hogy a közrend, a közbiztonság, a közegészség és a kulturális értékek védelme érdekében rendeletben kijelöljék a közterület meghatározott részeit, ahol az életvitelszerűen megvalósuló közterületi tartózkodás jogellenesnek minősül.

A tiltott közösségellenes magatartások meghatározására vonatkozó önkormányzati felhatalmazás kapcsán a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és nem alkotott új rendelkezéseket a megsemmisítettek helyett.

37. 40/2012. (XII. 6.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 7. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisítette.

A megsemmisített rendelkezés szerint a megváltozott munkaképességű személyektől meg kell vonni a rehabilitációs ellátás folyósítását, ha kereső tevékenységet végez. Az Alkotmánybíróság értékelése szerint ezzel egy olyan hátrányos helyzetben lévő csoportot hoznak még hátrányosabb helyzetbe, akik így is nagyon alacsony bérből élnek, így a szabály

nemhogy nem segíti elő a rászoruló munkába állását, és másokkal egyenlő mértékű társadalmi részvételét, éppen annak ellenében hat, hiszen bármilyen jogszerű eseti megbízásból vagy alkalmi munkából származó csekély összegű kereset a rehabilitációs ellátás szünetelését eredményezi.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és annak megfelelően pótolta a megsemmisített rendelkezéseket (csak attól kerül megvonásra a rehabilitációs ellátás, aki heti 20 óránál többet dolgozik)

38. 42/2012. (XII. 20.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény 3. § (3) bekezdés c) pontja alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisítette.

Az érintett rendelkezés kizárta a jogi segítségnyújtás igénybevételét alkotmányjogi panasz esetében a rászoruló számára, ami az alapvető jogok biztosa szerint ellentétes az állam alapjogvédelmi kötelezettségével és a jogorvoslathoz való joggal.

Az Alkotmánybíróság értékelése szerint a megsemmisített szabály sérti az egyenlőséget és a diszkrimináció-tilalomba ütközik.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és nem alkotott új rendelkezéseket a megsemmisítettek helyett

39. 43/2012. (XII. 20.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a családok védelméről szóló 2011. évi CCXI. törvény 7. és 8. §-a alaptörvény-ellenes, ezért a rendelkezéseket megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróság értékelése szerint a Csvt. 7. §-ában foglalt család-fogalom az Alaptörvény L) cikkével nem azonos, az abban foglaltakhoz képest leszűkítő definíciót ad, így nem képes eleget tenni az e cikkből fakadó szélesebb körű állami intézményvédelmi kötelezettségnek. A 8. § szerinti öröklési szabályok kollízióban vannak a Polgári Törvénykönyv valamint a bejegyzett élettársi kapcsolatról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi XXIX. törvény öröklési jogi rendelkezéseivel.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó a 7. §a kapcsán az AB határozatában foglaltakat és annak megfelelően pótolta a megsemmisített rendelkezéseket az Alaptörvény negyedik módosítása érintette az L) cikk (1) bekezdését is: a hatályos szöveg szerint Magyarország védi a házasság intézményét mint férfi és nő között, önkéntes elhatározás alapján létrejött életközösséget, valamint a családot mint a nemzet fennmaradásának alapját. A családi kapcsolat alapja a házasság, illetve a szülő-gyermek viszony.

A Csvt. megsemmisített 8. §-a kapcsán a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és nem alkotott új rendelkezéseket a megsemmisítettek helyett

40. 44/2012. (XII. 20.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a telepengedély, illetve a telep létesítésének bejelentése alapján gyakorolható egyes termelő és egyes szolgáltató tevékenységekről, valamint a telepengedélyezés rendjéről és a bejelentés szabályairól szóló 358/2008. (XII. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r.) alaptörvény-ellenes, ezért azt 2013. február 28-i hatállyal megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróság értékelése szerint a közhatalmi jogosítványokkal rendelkező társadalmi, érdek-képviselői szervek véleményének beszerzése a jogszabály közjogi érvényességének feltétele. A Korm.r. a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény kifejezett rendelkezéseinek figyelmen kívül hagyásával született, így sérti a jogállamiság követelményét.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és annak megfelelően pótolta a megsemmisített rendelkezéseket (ld. a telepengedély, illetve a telep létesítésének bejelentése alapján gyakorolható egyes termelő és egyes szolgáltató tevékenységekről, valamint a telepengedélyezés rendjéről és a bejelentés szabályairól szóló 57/2013. (II. 27.) Korm. rendelet)

41. 45/2012. (XII. 29.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy Magyarország Alaptörvénye átmeneti rendelkezéseinek (2011. december 31.) a kommunista diktatúrából a demokráciába való átmenetről szóló része (preambuluma), 1–4. cikke, 11. cikk (3) és (4) bekezdése, 12., 13., 18., 21., 22. cikkei, 23. cikk (1) és (3)–(5) bekezdései, 27. cikke, 28. cikk (3) bekezdése, 29. cikke, 31. cikk (2) bekezdése valamint 32. cikke alaptörvény-ellenes, ezért azokat a kihirdetésükre visszamenőleges hatállyal, 2011. december 31-ével, illetve a 23. cikk (3)–(5) bekezdését 2012. november 9-ével megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróság az Ár. megsemmisített rendelkezései tartalmának alkotmányosságát, alaptörvény-ellenességét nem vizsgálta, a részleges közjogi érvénytelenség kimondására formai szempontú vizsgálat alapján került sor. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény záró rendelkezéseinek 3. pontja arra hatalmazta fel az Országgyűlést, hogy az Alaptörvényhez kapcsolódó átmeneti rendelkezéseket alkotmányozóként fogadja el. Az Ár. szabályozási tárgyainak több mint kétharmada azonban nem a korábban hatályos Alkotmány és az Alaptörvény közti átmenetet rendező előírás, hanem hosszabb távra szóló, általános rendelkezés. Az Alaptörvényhez kapcsolódó átmeneti rendelkezések megalkotására szóló felhatalmazást az Alaptörvény tartalmazza. E keretek túllépése az így megalkotott szabályok semmisségét eredményezi, azokat úgy kell tekinteni, mintha létre sem jöttek volna.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az Alkotmánybíróság határozatában foglaltakat és annak megfelelően pótolta a megsemmisített rendelkezéseket (ld. az Alaptörvény negyedik módosítása)

42. 1/2013. (I. 7.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a választási eljárásról szóló, az Országgyűlés által 2012. november 26-án elfogadott törvény számos rendelkezése alaptörvény-ellenes.

Az Alkotmánybíróság értékelése szerint a magyarországi lakóhellyel rendelkező állampolgárok esetében a regisztrációs kötelezettség indokolatlanul korlátozza a választójogot, ezért alaptörvény-ellenes. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapította, hogy a központi névjegyzékbe vétel iránti kérelem előterjesztésének lehetősége a választópolgárok bizonyos csoportjainál éppen a választójog gyakorlását segíti elő, ezért esetükben indokolt a regisztráció (a magyarországi lakóhellyel nem rendelkező nagykorú magyar állampolgárok, a Magyarországon élő nemzetiségeknek azok a tagjai, akik nemzetiségi listákra kívánnak szavazni, valamint azok, akik szavazási segítség iránti igényt kívánnak bejelenteni). Azon választópolgárok esetében, akiknek a választójoga előzetes feliratkozás nélkül semmiképpen nem biztosítható, aránytalan korlátozást jelent azonban, hogy csak a bejelentett lakóhelyükön regisztrálhatnak, a tartózkodási helyükön viszont nem. A Magyarországon élő, de lakcímmel nem rendelkező választópolgárok esetében pedig az Alkotmánybíróság diszkriminatívnak ítélte a személyes regisztráció lehetőségének törvényi kizárását.

A választási kampányra vonatkozó szabályozással összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította: a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadságának súlyosan aránytalan korlátozása, ezért alaptörvény-ellenes, hogy a törvény a kampányidőszakban kizárólag közszolgálati médiaszolgáltatásban engedi meg politikai reklámok közzétételét. Alaptörvény-ellenes továbbá, hogy a filmszínházakban tilos a politikai hirdetések közzététele a kampányidőszak alatt. Az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenesnek ítélte azt is, hogy a választásokkal kapcsolatos közvélemény-kutatási eredményeket tilos közzétenni a választásokat megelőző hat nap alatt.

ÉRTÉKELÉS: a regisztrációra, a közvélemény-kutatásra és a filmszínházakban folytatható kampánytevékenységre vonatkozó szabályok esetében a jogalkotó elfogadta az Alkotmánybíróság határozatában foglaltakat és annak megfelelően pótolta a megsemmisített rendelkezéseket illetve nem alkotott új rendelkezéseket a megsemmisítettek helyett.

A kampányidőszakban közzétehető politikai hirdetések kapcsán a jogalkotó nem fogadta el Alkotmánybíróság határozatában foglaltakat: a Alaptörvény negyedik módosításával megállapított IX. cikk (3) bekezdés szerint az országgyűlési képviselők általános választásán országos listát, illetve az európai parlamenti képviselők választásán listát állító jelölő szervezetek által és érdekében, az országgyűlési képviselők és az európai parlamenti képviselők választását megelőzően, kampányidőszakban politikai reklám – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – kizárólag közszolgálati médiaszolgáltatások útján, egyenlő feltételek mellett tehető közzé.

43. 4/2013. (II. 21.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 269/B. §-a alaptörvény-ellenes, ezért azt 2013. április 30-ával megsemmisítette.

Az érintett rendelkezés szerint 269/B. § bűncselekményt követ el, aki horogkeresztet, SS-jelvényt, nyilaskeresztet, sarló-kalapácsot, ötágú vöröscsillagot vagy ezeket ábrázoló jelképet terjeszt nagy nyilvánosság előtt használ vagy közszemlére tesz, kivéve ha ismeretterjesztő, oktatási, tudományos, művészeti célból vagy a történelem, illetve a jelenkor eseményeiről szóló tájékoztatás céljából teszi.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az önkényuralmi jelképek használatának büntetőjogi fenyegetettsége az emberi méltóság, valamint az Alaptörvényből levezethető alkotmányos értékrend védelme érdekében indokolt lehet. A testület azonban úgy ítélte meg, hogy a jelenlegi szabályozás túl tágan, nem kellően világosan és körülhatároltan határozza meg a büntetendő magatartások körét, mivel a jelképhasználatot általában rendeli büntetni, jóllehet a célzat, az elkövetési módozat vagy a kiváltott eredmény figyelembevételével az egyes szimbólumok esetében elengedhetetlen lehet. Mindez a bírói gyakorlatban is ellentmondásos ítélezéshoz vezetett. A szabályozásnak ezek a jellegzetességei sértik a jogbiztonság követelményét, és aránytalanul korlátozzák a véleménynyilvánítás szabadságát.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és annak megfelelően pótolta a megsemmisített rendelkezéseket (a 2013. július 1-jén hatályba lépő új Btk. 335. §-a a korábbinál szűkebb körre vonatkozó tilalmat állított fel. Már nem elég az önkényuralmi jelképek pusztá használata a bűncselekmény elkövetéséhez, annak a köznyugalom megzavarására alkalmas – különösen az önkényuralmi rendszerek áldozatainak emberi méltóságát vagy kegyeleti jogát sértő – módon kell megtörténnie)

44. 6/2013. (III. 1.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény számos rendelkezése alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisítette.

Az Alkotmánybíróság szerint az egyházi jogállás felülvizsgálatára irányuló eljárással kapcsolatban alkotmányos követelmény azonban a tisztességes eljárás és a jogorvoslati lehetőség biztosítása. Az ügyben elbírált alkotmányjogi panaszok jogorvoslati céljára tekintettel az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenes rendelkezéseket hatálybalépésükre visszaható hatállyal semmisítette meg, illetve hatálybalépésüktől kezdődően alkalmazhatatlanságukat mondta ki. Ebből eredően az érintett egyházak egyházi jogállásukat nem veszítették el, vallási egyesületté történő átalakulásuk nem kényszeríthető ki.

ÉRTÉKELÉS: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és annak megfelelően pótolta a megsemmisített rendelkezéseket (az Alaptörvény negyedik módosítását követően a VII. cikk (2) bekezdése szerint az Országgyűlés sarkalatos törvényben egyházként ismerhet el egyes vallási tevékenységet végző szervezeteket, amelyekkel az állam a közösségi célok érdekében együttműködik. Az egyházak elismerésére vonatkozó sarkalatos törvényi rendelkezésekkel szemben alkotmányjogi panaszoknak van helye. Jelenleg zárószavazás előtt van a 10750/31. számú, a vallási közösségek jogállásával és működésével összefüggő törvényeknek az Alaptörvény negyedik módosításával összefüggő módosításáról szóló törvényjavaslat)

45. 11/2013. (V. 9.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság hivatalból eljárva megállapította, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését sértő, mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenes helyzet keletkezett azért, hogy a törvényhozó az erdőőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény hatálybalépésekor nem alkotott átmeneti rendelkezéseket, és ennek következtében az állami tulajdonban álló erdőingatlanokra bejegyzett vagyoni értékű jogok jogosultjai az ingatlanok forgalomképtelenné nyilvánítása következtében megfelelő biztosíték nélkül maradtak. Az Alkotmánybíróság felhívta az Országgyűlést, hogy szabályozási kötelezettségének 2013. szeptember 30-ig tegyen eleget.

Az Alkotmánybíróság szerint a Magyar Állam egyik minőségében, mint jogalkotó, a forgalomképtelenség megállapításával elértéktelenítette a – másik minőségében – a saját tulajdonán fennálló, más személy javára szóló vagyoni értékű jogot anélkül, hogy annak megfelelő ellentételezéséről – akár átmeneti rendelkezések keretében – gondoskodott volna, ezzel súlyos érdek- és vagyoni sérelmet okozva a szerződés teljesítésében bízó, ellenérdekű félnek. Ez sérti a jogbiztonság alaptörvényi követelményét is, amit a törvényhozónak kell orvosolnia.

EREDMÉNY: a jogalkotó számára rendelkezésre álló határidő még nem telt el

46. 13/2013. (VI. 17.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) valamint a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) több rendelkezése alaptörvény-ellenes. Megállapította továbbá hogy az Országgyűlés mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet idézett elő azért, hogy Bszi.-ben nem szabályozta az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében szereplő jogállamiság alkotmányos alapértékéből fakadó jogbiztonság követelményének megfelelően, hogy az OBH elnöke és a Kúria elnöke milyen esetkörökben, milyen indokok alapján nyilváníthatja eredménytelennek az olyan bírói álláshelyre kiírt pályázatot, amelyre több érvényes és a bírói tanácsok által rangsorolt pályázat is időben beérkezett. Az Alkotmánybíróság felhívta az Országgyűlést, hogy jogalkotói kötelezettségének 2013. december 31-ig tegyen eleget.

Az Alkotmánybíróság a Bszi. és a Bjt. szabályait vizsgálva megsemmisítette azokat a rendelkezéseket, amelyek az Alaptörvény felhatalmazásán túlterjeszkedve sarkalatos minősítettek átmeneti, egyszeri teljesítéssel hatályosuló, jogutódlási kérdéseket rendező, illetve az uniós jognak való megfelelést bemutató szabályokat is. A Bjt.-nek azokat a rendelkezéseit vizsgálva, amelyek lehetőséget biztosítanak az OBH elnökének és a Kúria elnökének a bírói álláshelyre kiírt pályázat diszkrecionális eredménytelenné nyilvánítására, az Alkotmánybíróság mulasztással előidézett alaptörvény-ellenességet állapított meg, mert a pályázati eljárásban nincs a jogbiztonság követelményének megfelelően szabályozva, hogy milyen esetkörökben, milyen indokok alapján lehet eredménytelennek nyilvánítani az olyan pályázatot, amelyre több érvényes és rangsorolt pályázat is időben beérkezett. A Bszi. azon szabálya kapcsán, mely szerint az OBH elnöke a határozatait „a szükséghez képest” indokolja, az Alkotmánybíróság alkotmányos követelményként állapította meg, hogy az OBH elnöke

azokat a személyzeti jellegű intézkedéseket tartalmazó határozatait, amelyekkel szemben jogorvoslatnak van helye, köteles okszerűen, az érintett jogorvoslathoz való jogára is figyelemmel megindokolni. Ezt követeli meg a jogbiztonság alkotmányos alapelveinek érvényesülését biztosító eljárási garanciák – így a jogorvoslathoz való jog – hatékony érvényesülése.

EREDMÉNY: a jogalkotó elfogadta az AB határozatában foglaltakat és nem alkotott új rendelkezéseket a megsemmisítettek helyett